

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

Seje trgovske in obrtniške zbornice dne 2. julija 1897 so se pod predsedstvom zborničnega predsednika Ivana Perdana udeležili naslednji zbornični člani: Ivan Baumgartner, Oroslav Dolenc, Andrej Gassner, Franc Hren, Anton Klein, Ivan Krajec, Josip Kušar, Josip Lenarčič, Karol Luckmann, Fran Omersa, Karol Pollak, Josip Rebek, Avg. Skaberne, Fr. Ks. Souvan in Jernej Žitnik.

Zbornični predsednik otvori sejo in pripomni, da so zbornični člani Kersnik, Pavšler, Petričič in Stare opravičili svojo odsotnost z bolestnostjo, Kollmann, Lenček in Supančič pa z neodložljivimi opravki.

Overovateljema zapisnika današnje seje imenuje zbornični predsednik zbornična člana Ivana Baumgartnerja in Jos. Lenarčiča.

I. Zapisnik zadnjih dveh sej se odobri.

II. Zbornični tajnik predloži naslednje poročilo:

1.) Od zadnje seje se je v vložni zapisnik upisal 1001 opravljeni komad, bilo je 7 odsekovih sej, izdelala sta se dva certifikata za carineolajšani uvoz strojev in izdali sta se 2 izkaznici za trgovske potnike, vpisala se je 1 obrtna znamka, objavilo se je 24 razpisov dobav oziroma so se na nekatere interese še posebej opozorili, v 16 slučajih so se naznanili naslovi tukajšnjih trgovcev in obrtnikov, več ukazov trgovskega ministerstva se je objavilo, v 5 slučajih so se podala naznanila o raznih obrtnih strojih na obrtne zadruge, na nekatere občine, trgovce in obrtnike se je poslal opis državnega delovanja v prospeh malega obrta, katerega je sestavil c. kr. tehnološki obrtni muzej na ukaz visokega c. kr. trgovskega ministerstva, tudi se je ta opis v glavni vsebini objavil v časopisih.

2.) Njega prevzvišenost, gosp. c. kr. železniški minister je imenoval za dobo treh let gosp. Karola Luckmann-a članom državnega železniškega sveta in gosp. Jos. Kušarja njegovim namestnikom.

3.) C. in kr. avstr. konzulat v Milanu da pojasnila o nekaterih firmah, ki so se naznanila nekemu tukajšnjemu industrijcu. O tej priliki pripomni konzulat, da naj trgovci in obrtniki potom trgovskih in obrtniških zbornic iščejo pojasnil.

4.) Komercijelno ravnateljstvo c. kr. priv. južne železnice javlja, da je firmi Jos. Lorenzi v Ljubljani sporazumno s pisarno za preračunanje tarifov v c. kr. železniškem ministerstvu podaljšalo reekspedicijski rok za lesne pošiljatve, ki se nalagajo v Ljubljani j. ž. in prihajajo iz kolodvorov dolenjskih železnic in se iz Ljubljane j. ž. v Trst j. ž., Trst Sv. Andrej, Trst prosta luka ali Reka dalje pošiljajo in to z ozirom na opisane razmere pod sedanjimi reekspedicijskimi pogoji do konca decembra 1897.

5.) Vsled ukaza visokega c. kr. trgovskega ministerstva je zbornica natančno poizvedovala o stanju

delavskega posredovanja na Kranjskem in na podlagi teh poizvedeb predložila potom izpolnitve vprašalnih pol obširno poročilo trgovinskemu ministerstvu.

6.) C. kr. trgovsko ministerstvo je doposlalo zbornici sledeči ukaz:

„Kakor je znano častiti zbornici, je trgovsko ministerstvo v ukazu, katerega je objavilo v poštnem in brzojavnem naredbenem listu št. 110 iz l. 1894, naročilo poštnim zavodom, da se pri izplačevanju poštnih nakaznic in poštno-hranilničnih čekov primerno ozirajo na potrebe strank glede določenih vrst kovanega denarja in kolikor moči zadoste dotičnim njihovim zahtevam. Da morejo poštni zavodi ustreči dotičnim zahtevam, se jim je ukazalo, da že pri prošnjah za zaloge naznanijo one vrste kovanega denarja, katerih jim je treba, da se morejo ozirati na krajevne potrebe, naznanjene od udeleženi krogov ali sicer po izkušnji jim znane. Ravno tako se je ukazalo za lagajočim poštnim blagajnicam, da najskrbnejše ustrezajo tem specializovanim prošnjam za zaloge. Konečno se je v namen, da se poštnim blagajnam v prometu s strankami olajša preskrbitev utemeljene potrebščine posameznih novčnih vrst, ukrenila odredba, da bodo ne samo po svojem organizmu obstoječe menjalnice mogle ustreči prošnjam poštnih blagajnic za menjavo, ampak tudi davčne blagajnice. Čestito zbornico vabim, da poroča, če se po njenem mnenju po tej uredbi zadošča potrebi na določenih novčnih vrstah od poštne strani, in da mi naznani, kaj da je opazila glede povratnega delovanja te, sedaj že 2 leti obstoječe uredbe na potrebo pošiljatev denarnih gotovin v kupčijskem prometu“.

Zbornica sporočila je trgovskemu ministerstvu, da se je obrnila v tej zadevi na več večjih obrtnikov in trgovcev in na občinske urade nekaterih krajev, v katerih je denarni promet večji, in potem tudi na gremij trgovcev v Ljubljani, ter jih povprašala za mnenje.

Po izjavi tega gremija je vspeh visoke odredbe z dne 3. novembra 1894 št. 60.200 p. i. t. m. l. št. 110 dovoljen in vpeljava, da se za denar na ta način posreduje, jako prikladna.

Po izjavah predstojništev mestnih občin Kočevje, Radovljica, Kamnik in trga Tržič zadoščajo c. kr. poštni uradi lokalnim potrebam c. kr. uradov in to z določenimi vrstami kovanega denarja. Tržič želi le, da bi c. kr. davkarija izdajala več dvajsetvinarskih in manj desetvinarskih komadov, Radovljica pa, da bi se v olajšavo denarnega prometa izdali bankovci po 5 kron in da se strogo zaukaže, da poštni uradi ne izplačujejo previsokih svot v goldinarjih in kronah.

Nekateri obrtniki pa povdarjajo, da navedeni visoki ukaz na deželi ne bode imel posebnega uspeha, ker c. kr. poštni uradi navadno nimajo denarja in večkrat več dnij preteče, predno jim je mogoče izpla

čati celo poštne nakaznice in poštno-hranilnične čeke, glaseče se na manjše svote; o izbiri denarja se pa pač le tedaj lahko govori, če poštni urad na deželi pri glavnih poštah uradih denar navlaš naroči, sicer se pa mora stranka pač z onim denarjem zadovoljiti, katerega poštni urad ravno ima.

Obrtna podjetja v krajih, kjer ni kakega c. kr. davčnega urada, kot na pr. Sava, Jesenice, Javornik, Dovje, Kropa, Kamnagorica in enakih več, so večkrat v zadregi glede menjave denarja in tudi ne morejo zaradi tega potovati k bližnjim c. kr. davkarjem in si tudi ne morejo naročiti poštah nakaznic ali se posluževati poštah čekov o pokritje svojih denarnih potreb, ker so poštne uradi večkrat še le čez več dni v stanu izplačati, ker si morajo po prejemu poštah nakaznic ali čekov denar naročiti od davkarjev. Obrtniki morajo ob določenih dnevih in ob določeni uri svoje delavce plačati in si morajo v to svrhu naročiti drobiž kakor tudi srebrni denar iz glavnega mesta.

Pošiljatve denarja v gotovini so pri kupčiji navadno za obrtnike na deželi neobhodno potrebne in izdatki za preskrbovanje denarja so se zdatno povečali, odkar so se odpravili mali bankovci.

Poštni uradi so jako strogi pri sprejemanju pošiljatev kovanega denarja in natančno pazijo na embalažo in kako da so take pošiljatve povezane in zapечатene; velika dobrota bila bi najti zavijalo, katero bi olajšalo pošiljatve kovanega denarja po pošti. Iz tega vzroka obžalujejo obrtniki na deželi to, da so se odpravili mali bankovci in žele, da bi se olajšalo pošiljanje gotovega denarja v srebru, niklju in bakru.

Iz navedenega se razvidi, da poštne uradi, kolikor je ravno mogoče, ustrezajo potrebam strank glede določenih vrst kovanega denarja, in da bi bilo le potrebno uvesti, da bi se tudi v takih krajih, kjer so obrtniška podjetja, oziralo na tamošnje upravičene želje.

(Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

O stelji.

Prva naloga stelje je, da zadržuje živalsko toploto. Vsaka žival višje vrste ima v sebi živalsko toploto, katera vedno uhaja. Po zimi je uhajanje toplote tako veliko, da volna in dlaka več dovolj ne varujeta živali pred mrazom ter morajo zatorej ljudje preskrbljevati živini potrebne varstva.

To je uzrok, da mora živinorejec po zimi imeti živino v hlevu in jej mora nasteljati. Stelja mora biti slabo vodilo toplote. Jako slabo vodilo toplote je žaganje, potem pa slama. Nadaljni namen stelje je, da jemlje v sé živalski gnoj in to ne le gosti gnoj, temveč tudi scalnico, ki je skoro pri vseh živalih še boljše. Stelja mora zatorej imeti največjo vsevalno lastnost.

Iz tega izhaja, da je žaganje najboljša stelja, ker ima največjo vsevalno lastnost. Seveda, mnogi kmetovalci ne morejo dobiti zadosti žaganje, da bi je rabili za steljo. Le poleg velikih žag je v izobilju. Slamo pa ima vsak kmetovalec. Slama ima to prednost, da se hitro preminja v gnoj in daje z živalskimi odpadki jako dober gnoj. Slama vsesava tudi tekoči gnoj, kar pospešuje gnolobo, in gnoj v kratkem tako ugodi, da more služiti rastlinam za živež. Poraba slame za steljo je torej dobra navada.

Nasteljati se mora dobro. S steljo varčevati, se pravi slabo gospodariti. Seveda je tudi tukaj neka meja. Če se le preveč nastilja, je živini prevroče in se omehkuži. Če pride na mrzli zrak, se taka pomehkužena živina rada prehladi in zboli. Vsaka žival ne potrebuje jednake stelje. Mej posamičnimi vrstami živine so različne, pa tudi mej posamičnimi živalmi iste vrste. Pred vsem se ločijo živali na take, ki samo meso proizvajajo, in na take, ki povrh še delajo. Konj obstoji največ iz mišič in iz kostij, prešič pa iz tolšče. Konju se mora zategadelj bolje nasteljati, kakor prešiču. Nekatere živali spe rade druga poleg druge, tako prešiči, konji pa spe posamično. Jasno je, da živalim, ki na kupu spe, uide manje toplote, kakor tistim, ki posamič spe, in da zatorej potrebujejo manj stelje.

Konjem naj se močno nastilja, ker nimajo dosti tolšče in spe ločeno. Prešičem preveč nasteljati, je škodljivo. Če se jim preveč nastelje, jim je prevroče in se radi prehlade, kar utegne biti povod raznim boleznim. Če imajo precej gorek hlev in jih je več skup, jim še nasteljati ni treba. Posamičnim prešičem pa se mora nasteljati, vendar se jim ne sme dajati toliko stelje, da bi se vanjo zarili.

Govedam mora se nasteljati bolje kakor prešičem, manj pa kakor konjem. Goveda prenaša mraz bolje, kakor konj, a spi le posamično.

Ovco varuje pred mrazom volna, a treba jih je pred mrazom skrbno varovati, ker so jako občutne. Bolje pa je, da so pod dobro streho, nego da se jim dobro nastelje. Ovce tudi vkupe natlačeno spe in zatorej stelje ne potrebujejo.

Mlajše živali so močnejše kakor starše, bolje prebavljajo, kri se jim hitreje pretaka, z jedno besedo, vse njih življenje je živahnejše in zato proizvajajo tudi več živalske toplote. Zato jim je treba manj nasteljati.

Znano je, da starejši ljudje potrebujejo toplejšo obleko. Ravno tako se starejšim prešičem, govedam, ovcam in konjem mora bolje nasteljati, kakor mlajšim. Bolni živini tudi bolje nasteljaj, kakor zdravi.

Stelja se mora ravnati tudi po vremenu. A prav na to se ljudje malo ozirajo. Prešiči, če imajo priložnost, si sami uravnajo steljo. Ob gorkem vremenu jo od sebe odrivajo, v mrzlem krog sebe zbirajo. Druge živali tega ne store. Vreme se po zimi jako pogostoma preminja, kmetovalci pa navadno zmirom jednako nastiljajo. Jasno je pa, da je pri gorkejšem vremenu treba manj nasti-